

LBRIS

We know
books

OSCAR WILDE

PORTRETUL LUI
DORIAN GRAY

Traducere de Teodora Moise

Ediție integrală

BUCUREȘTI, 2025

CUPRINS

PREFAȚĂ / 3

CAPITOLUL I / 5

CAPITOLUL II / 18

CAPITOLUL III / 33

CAPITOLUL IV / 47

CAPITOLUL V / 62

CAPITOLUL VI / 74

CAPITOLUL VII / 82

CAPITOLUL VIII / 93

CAPITOLUL IX / 107

CAPITOLUL X / 117

CAPITOLUL XI / 125

CAPITOLUL XII / 146

CAPITOLUL XIII / 153

CAPITOLUL XIV / 160

CAPITOLUL XV / 172

CAPITOLUL XVI / 181

CAPITOLUL XVII / 189

CAPITOLUL XVIII / 196

CAPITOLUL XIX / 205

CAPITOLUL XX / 214

Din perspectiva formei, tipică tuturor artelor este arta muzicianului. Din perspectiva emoției, tipică este măiestria actorului.

*Întreaga artă este în același timp aparență și simbol.
Cei care pătrund dincolo de aparențe o fac pe riscul lor.
Cei care deslușesc simbolul o fac pe riscul lor.*

Asupra spectatorului se răsfărâge arta, nu viața.

Diversitatea opiniilor despre o operă de artă demonstrează că lucrarea este nouă, complexă și esențială.

Când criticii nu se înțeleg, artistul este în deplin acord cu el însuși.

Putem ierta un om pentru că a creat un lucru util, atât timp cât nu îl admiră.

Singura scuză pentru crearea unui lucru inutil este că îl faci dintr-o admirație nemărginită.

Artă nu are un scop practic.

OSCAR WILDE

CAPITOLUL I

Atelierul era îmbibat de mireasma bogată a trandafirilor și, în clipa în care briza ușoară de vară flutură printre crengile copacilor, prin ușa deschisă pătrunse parfumul puternic al liliacului sau parfumul mai subtil al florilor rozalii de măceș.

Din colțul divanului acoperit cu traiste de șa persane, pe care stătea întins, fumând țigară după țigară, după cum îi era obiceiul, lordul Henry Wotton abia întrezărea lucirile de culoarea mierii ale florilor la fel de dulci de bobîțel, ale cărui ramuri tremurânde păreau atât de fragile, pentru a putea duce povara unor asemenea frumuseți înflăcărâte. Din când în când, umbrele fantomatice ale păsărilor aflate în zbor treceau repede de-a lungul draperiilor lungi din mătase, trase peste ferestrele imense, creând pentru o clipă efecte de atmosferă japoneză. Acest lucru îl ducea cu gândul la acele chipuri palide, ca de jad, ale pictorilor din Tokio care, prin iscusința lor, încercau să transmită senzația de agerime și mișcare, folosindu-se de mijloacele unei arte prin definiție statică. Zumzetul posomorât al albinelor ce-și croiau drum, înghesuindu-se una în alta, prin iarba înaltă, netunsă, sau roind cu o insistență monotonă în jurul țepilor aurii, plini de praf, ai tufelor de caprifoi răsfirate, crea o senzație de nemișcare și mai apăsătoare. Zgomotul surd al Londrei ajungea acolo asemenea sunetului în surdina, al unei orgi depărtate.

În mijlocul încăperii, fixat pe un șevalet, se afla portretul în mărime naturală al unui tânăr de o frumusețe extraordinară, iar în fața lui, la o mică distanță, ședea însuși artistul, Basil Hallward, a cărui dispariție bruscă, în urmă cu câțiva ani, provocase o mare agitație și dăduse naștere unor speculații stranii.

În timp ce pictorul privea făptura grațioasă și atrăgătoare, pe care o oglindise cu atâta măiestrie în arta sa, un zâmbet de satisfacție îi străbătu chipul. Dar își reveni brusc și, închizându-și ochii, își puse degetele pe pleoape, de parcă ar fi vrut să întemnițeze în propriul creier un vis ciudat din care se temea că s-ar putea trezi.

— E cea mai bună lucrare a ta, Basil, cel mai bun tablou pe care l-ai făcut vreodată, spuse încet lordul Henry. Trebuie neapărat să-l trimiți la anul la Grosvenor¹. Săliile Academiei sunt mult prea mari și vulgare. Ori de câte ori am fost acolo, fie că erau prea mulți vizitatori și nu puteam vedea tablourile, ceea ce mi s-a părut îngrozitor, fie că erau atât de multe tablouri încât nu-i puteam vedea pe oameni, ceea ce e și mai rău. Grosvenor este într-adevăr singurul loc agreabil.

— Nu cred că îl voi trimite undeva, răspuse el, dându-și capul pe spate în felul acela ciudat, care stârnea râsul prietenilor săi de la Oxford. Nu, nu vreau să-l trimit nicăieri.

Lordul Henry își ridică sprâncenele și, printre rotocoalele albastre de fum încolăcite în cercuri capricioase ridicându-se din țigara lui amestecată cu mult opiu, îl privi uimit.

— Nu-l trimiți nicăieri? Dar de ce, dragul meu, de ce? Ai vreun motiv anume? Ce tipi ciudați mai sunteți și voi, pictorii! Sunteți în stare de orice pentru a câștiga un renume și în momentul în care îl aveți, se pare că vreți să scăpați de el. Te porți prostește, pentru că un singur lucru e mai rău decât acela de a se vorbi despre tine, și anume, acela de a nu se vorbi despre tine. Un asemenea portret te-ar plasa peste oricare dintre tinerii Angliei și i-ar face pe bătrâni geloși, dacă bătrânii sunt cumva capabili de vreo emoție.

— Știu că o să râzi de mine, răspuse el, dar chiar nu-l pot expune. Am pus în el mult prea mult din propria-mi ființă.

Lordul Henry se întinse pe divan și râse.

— Da, știam eu că ai să râzi, dar cu toate astea, este purul adevăr.

— Mult prea mult din propria-mi ființă! Pe cuvântul meu, Basil, nu știam că ești atât de încrezut; chiar nu văd nicio asemănare între tine, cu chipul tău colțuros, aspru și părul negru ca pana corbului, și acest tânăr *Adonis*², ce pare a fi făcut din fildeş

¹ Galerii de artă din Londra. (n.tr.)

² Erou din mitologia greacă, de o frumusețe extraordinară, iubit de Afrodită, zeița frumuseții. (n.tr.)

și petale de trandafiri. Dragă Basil, nu vezi, el este ca un *Narcis*¹, pe când tu — ei bine, desigur, tu ai o expresivitate intelectuală, cu tot ce presupune aceasta. Dar frumusețea, adevărata frumusețe, se sfârșește acolo unde apare o expresivitate intelectuală. În sine, intelectul este o manieră de a exagera și distruge armonia oricărui chip. În clipa în care stai și te gândești, devii în întregime numai nas, ori numai frunte, sau ceva respingător. Uită-te la oamenii de succes din oricare dintre profesiile intelectuale. Sunt de o hidoșenie desăvârșită! Cu excepția, bineînțeles, a bisericii. Dar apoi, slujitorii bisericii nu gândesc. Un episcop repetă la vârsta de optzeci de ani, ceea ce i s-a spus pe vremea când era un flăcău de optsprezece ani, iar urmarea firească e că rămâne întotdeauna absolut încântător. Misteriosul tău prieten, al cărui nume nu mi l-ai spus, dar al cărui tablou mă fascinează cu adevărat, nu gândește niciodată. Sunt absolut sigur de asta. E o făptură frumoasă, lipsită de creier, care ar trebui să se găsească mereu aici pe durata iernii, când nu sunt flori la care să ne uităm, și pe timpul verii, când avem nevoie de ceva pentru a ne răcori inteligența. Nu te măguli singur, Basil; nu-i semeni absolut deloc.

— Nu mă înțelegi, Harry, răspuse artistul. Bineînțeles că nu semăn cu el. Știu prea bine acest lucru. Și, într-adevăr, mi-ar părea tare rău dacă i-aș semăna. Ridici din umeri? Îți spun adevărul. Există o fatalitate în privința oricărei distincții fizice și intelectuale, una de soiul aceleia care parcă urmărește de-a lungul istoriei pașii nesiguri ai regilor. Este mai bine să nu te deosebești de semenii tăi. Cei urâți și proști au parte de tot ce e mai bun pe lumea asta. Pot sta liniștiți pe scaune și să caște gura la piesă. Dacă nu cunosc deloc gustul victoriei, sunt cel puțin scutiți de amărăciunea înfrângerilor. Trăiesc așa cum ar trebui să trăim cu toții, fără griji, nepăsători și senini. Nu aduc niciodată nenorocirea pe capul altora și nici nu au parte de așa ceva din partea altora. Situația și bogăția ta, Harry; mîntea mea, așa cum

¹ Personaj din mitologia antică, de o frumusețe rară, care a respins dragostea nimfei Echo, fiind pedepsit de Nemesis, zeița răzbunării. Aceasta l-a făcut să se îndrăgostească de propria sa imagine oglindită în apă. (n.tr.)

este ea – arta mea, oricât ar valora; frumusețea lui Dorian Gray – cu toții vom suferi de pe urma darurilor ce ne-au fost hărăzite de zei, și vom suferi cumplit.

– Dorian Gray? Așa îl cheamă? Întrebă lordul Henry, pășind de-a curmezișul atelierului și îndreptându-se spre Basil Hallward.

– Da, așa îl cheamă. Nu aveam de gând să-ți spun.

– Dar de ce nu?

– Ei, n-aș putea să-ți explic. Atunci când îmi place cineva atât de mult, nu-i divulg niciodată numele. Mi se pare că aș renunța la o parte din ființa lui. Am ajuns să îndrăgesc lucrurile tainice. Pare să fie singurul lucru care face ca viața modernă să fie misterioasă și minunată pentru noi. Cel mai banal lucru devine încântător, dacă nu facem altceva doar să-l ascundem. De câte ori plec din oraș, nu spun nimănui încotro mă duc. Dacă aș spune, aș pierde toată bucuria. Este un obicei prostesc, îndrăznesc să spun, dar cumva pare să aducă mult romantism în viața cuiva. Probabil că din cauza asta mă consideri un mare prostănac, nu-i așa?

– Chiar deloc, răspuse lordul Henry, absolut deloc, dragul meu Basil. Se pare că uiți că sunt căsătorit, iar unicul farmec al căsătoriei este că face ca viața plină de înșelăciuni nevinovate să fie absolut indispensabilă pentru ambele părți. Nu știu niciodată pe unde se află soția mea, iar ea nu știe niciodată ce fac eu. Când ne întâlnim – căci ne mai întâlnim uneori, dacă luăm masa împreună sau când mergem în vizită la duce – ne povestim cele mai trăsnete istorii, cu cele mai serioase chipuri. Soția mea se pricepe foarte bine la aceste lucruri – mult mai bine, de fapt, decât mine. Nu încurcă niciodată întâlnirile, pe când eu mereu le încurc. Iar când mă dau de gol, nu se supără deloc. Uneori mi-aș dori să se supere măcar puțin; dar ea doar râde de mine.

– Îmi displace profund modul în care vorbești despre căsnicia ta, Harry, spuse Basil Hallward, îndreptându-se către ușa ce dădea în grădină. Cred că ești într-adevăr un soț foarte bun, dar că îți este foarte rușine de propriile tale virtuți. Ești un tip extraordinar. Niciodată nu rostești un cuvânt moral, dar nici nu faci vreun lucru greșit. Cinismul tău este pur și simplu o ipostază.

– Să fii natural este doar o ipostază și una dintre cele mai iritante din câte cunosc, strigă lordul Henry, râzând; apoi cei doi tineri ieșiră împreună în grădină și se așezară confortabil pe un

șezlong de bambus adăpostit la umbra unui tufiș înalt de lauri. Razele soarelui alunecau pe frunzele sclipitoare. În iarbă, margaretele albe tremurau.

După o pauză, lordul Henry își scoase ceasul.

– Mi-e teamă că trebuie să plec, Basil, murmură el, și înainte de a pleca, insistă să răspunzi la o întrebare pe care ți-am pus-o cu ceva timp în urmă.

– Care? Întrebă pictorul, ținându-și ochii ațintiți în pământ.

– Știi foarte bine.

– Nu știu, Harry.

– Ei bine, am să-ți spun. Vreau să-mi explici de ce refuzi să expui portretul lui Dorian Gray. Dar vreau să știu adevăratul motiv.

– Ți-am spus motivul adevărat.

– Ba nu, nu mi l-ai spus. Mi-ai spus că portretul are prea mult din propria ființă. Ei bine, asta e o copilărie.

– Harry, spuse Basil Hallward, privindu-l drept în față, fiecare portret care este pictat cu sentiment este portretul artistului, nu al modelului. Modelul nu este decât un simplu accident, o simplă oportunitate. Nu el este cel pe care îl dezvăluie pictorul; mai degrabă, prin pânza zugrăvită, pictorul se dezvăluie pe sine însuși. Motivul pentru care nu voi expune acest portret este teama că am dezvăluit în el secretul propriului meu suflet.

Lordul Henry râse.

– Și care ar fi acesta? Întrebă el.

– Am să-ți spun, zise Hallward, dar pe față i se așternu o expresie de uimire.

– Aștept cu nerăbdare, Basil, continuă prietenul, uitându-se la el.

– Vai, nu-i cine știe ce de spus, Harry, răspuse pictorul; și mi-e teamă că nu vei înțelege mare lucru. Poate că nici n-ai să mă crezi.

Lordul Henry zâmbi și, aplecându-se, smulse din iarbă o margaretă cu petale roz și începu să o studieze atent.

– Sunt foarte sigur că am să înțeleg, răspuse el, privind cu mare atenție discul mic și auriu cu petale albe. În ceea ce privește lucrurile pe care le pot crede sau nu, pot crede orice, cu condiția să fie de-a dreptul incredibil.

Vântul scutură câteva flori din copaci, iar buchetele grele de liliac, cu mănunchiurile lor în formă de steluțe, se legănară înainte și înapoi prin aerul molcom. Un greier începu să cânte lângă zid și, asemenea unui fir albastru, o libelulă subțire, cu trup prelung, trecu în zbor bătând din aripile cafenii și transparente. Lordul Henry avea impresia că, dacă s-ar strădui puțin, ar putea auzi bătăile inimii lui Basil Hallward, și se întrebă ce avea să urmeze.

— Povestea nu este deloc complicată, spuse pictorul după o vreme. Acum două luni am participat la o recepție organizată de lady Brandon, unde e atâta lume încât n-ai pe unde trece. Știi că noi, sărmanii artiști, trebuie să ne mai facem apariția în societate din când în când, doar pentru a reaminti publicului că nu suntem niște sălbatici. Cu un frac și cravată albă, așa cum mi-ai spus tu cândva, oricine, chiar un agent de bursă, poate fi considerat o persoană civilizată. Ei bine, după ce am stat acolo vreo zece minute, discutând cu doamne plinuțe și împopoțonate și cu academicieni plicticoși, deodată mi-am dat seama că mă privea cineva. M-am întors pe jumătate și atunci l-am văzut pentru prima oară pe Dorian Gray. Când ni s-au întâlnit privirile, am simțit că pălesc. M-a cuprins o stranie senzație de groază. Știam că mă aflu în fața cuiva a cărui simplă personalitate era atât de fascinantă, încât, dacă aș fi îngăduit acest lucru, mi-ar fi absorbit întreaga ființă, sufletul tot, propria-mi artă. Nu-mi doream nicio influență exterioară în viața mea. Știi și tu, Harry, ce fire independentă sunt. Întotdeauna am fost propriul meu stăpân; sau cel puțin așa am fost, până l-am întâlnit pe Dorian Gray. Apoi... dar nu știu cum să-ți explic. Ceva parcă îmi spunea că mă aflu în pragul unei crize teribile din viața mea. Aveam presimțirea ciudată că soarta îmi pregătea bucurii încântătoare și dulci suferințe. M-a cuprins spaima și m-am întors, hotărât să părăsesc încăperea. Nu conștiința mă îndemna să procedez astfel, ci un soi de lașitate. Nu mă mândresc cu faptul că încercam să evadez.

— Conștiința și lașitatea sunt unul și același lucru, Basil dragă. Conștiința e doar numele comercial. Atâta tot.

— Totuși, oricare mi-ar fi fost motivul – și probabil că era vorba de mândrie, pentru că eram foarte mândru – m-am luptat într-adevăr să ajung la ușă. Acolo, desigur, m-am împiedicat de

lady Brandon. „Sper că nu ai de gând să dispari atât de repede, domnule Hallward?“, a țipat ea pe un ton ascuțit. Ții, desigur, acel ton sfredelitor al vocii.

— Da, e ca un păun în toate, cu excepția frumuseții, spuse lordul Henry, rupând margareta cu degetele lungi, nervoase.

— N-am putut scăpa de ea. M-a prezentat figurilor nobile și celor cu decorații, celor cu Ordinul Jartierei și doamnelor în vârstă, cu diademe și nasuri de papagal. Mă prezenta drept prietenul ei cel mai apropiat. N-o întâlnisem decât o singură dată, dar îi intrase în cap ideea că trebuie să fiu tratat ca o celebritate. Bănuiesc că un tablou de-al meu se bucura de mare succes la vremea aceea sau, cel puțin, se pomenise despre el prin vreun ziar de doi franci, etalonul nemuririi în secolul al nouăsprezecelea. Deodată, m-am trezit față în față cu tânărul a cărui personalitate mă tulburase atât de mult. Eram foarte apropiați, aproape că ne atingeam. Privirile ni s-au întâlnit din nou. Era o nesăbuintă din partea mea, dar am rugat-o pe lady Brandon să mă prezinte. Poate că, la urma urmei, nu a fost tocmai o nesăbuintă. A fost, pur și simplu, inevitabil. Oricum am fi vorbit, fără nicio altă prezentare. Sunt sigur de asta. Așa mi-a spus Dorian după aceea. Și el simțea că eram predestinați să ne cunoaștem.

— Și cum ți l-a descris lady Brandon pe acest tânăr încântător? îl întrebă prietenul lui. Știu că are obiceiul să facă un *précis*¹ rapid despre fiecare musafir. Îmi amintesc cum m-a dus la un domn în vârstă, cu înfățișare aspră, fața roșie, acoperit cu decorații și eșarfe, și cum mi-a șoptit la ureche, cu un susur îngrozitor, care probabil era auzit de toată lumea din încăperea, cele mai șocante detalii. Pur și simplu am luat-o la goană. Îmi place să-i descopăr pe oameni de unul singur. Dar lady Brandon își tratează musafirii la fel cum se poartă un executor cu lucrurile vândute la licitație. Ori dă toate detaliile posibile, ori îți spune totul, în afară de ce dorești să știi.

— Sărmana lady Brandon! Ești prea dur cu ea, Harry! spuse Hallward distrat.

— Dragul meu, ea a încercat să întemeieze un *salon*, însă a reușit să deschidă doar un restaurant. Cum aș putea s-o admir? Dar spune-mi, te rog, ce ți-a spus despre domnul Dorian Gray?

¹ Cu sensul de „scurtă prezentare“. (fr. în original) (n.tr.)

— Ah, ceva de genul: „Încântător băiat – biata lui mamă și cu mine eram absolut de nedespărțit. Am uitat complet cu ce se ocupă – teamă mi-e că nu se ocupă cu nimic – a, ba da, cântă la pian sau poate la vioară, scumpe domnule Gray?”¹. Nu ne-am putut stăpâni râsul și ne-am împrietenit pe loc.

— Râsul nu-i deloc un început rău pentru o prietenie, și este și cel mai bun sfârșit al ei, spuse tânărul lord smulgând o altă margaretă.

Hallward clătină din cap.

— Nu înțelegi ce înseamnă o prietenie, Harry – murmură el –, sau o dușmănie. Ție îți plac toți oamenii, iar ăsta e un alt mod de a spune că toți îți sunt indiferenți.

— Ești cumplit de nedrept! spuse lordul Henry, dându-și pălăria pe ceafă și uitându-se la norii mărunți care, asemenea unor ghemotoace încâlcite de mătase albă strălucitoare, se risipeau în golurile turcoaz ale cerului de vară. Da, ești cumplit de nedrept. Eu îi cataloghez pe oameni în mod diferit. Îmi aleg prietenii după felul în care arată, cunoștințele după caracterul pe care îl au și dușmanii după nivelul de inteligență. Niciodată nu poți fi suficient de atent în alegerea dușmanilor. Niciunul dintre dușmanii mei nu este prost. Cu toții au forță intelectuală și, în consecință, toți mă stimează. Este asta o dovadă de înfundare? Poate că așa e.

— Așa așa zice și eu, Harry. Dar după criteriile tale, eu ar trebui să-ți fiu doar o cunoștință.

— Dragul meu Basil, tu ești ceva mai mult decât o cunoștință.

— Și ceva mai puțin decât un prieten. Un fel de frate, bănuiesc.

— Ah, frați! Nu-mi pasă de frați. Fratele meu mai mare nu mai moare odată¹, iar cei mai mici par a nu fi în stare să facă niciodată nimic.

— Harry! exclamă Hallward, încruntându-se.

— Dragă prietene, nu sunt tocmai serios. Dar nu mă pot abține să nu-mi detest rudele. Bănuiesc că asta mi se trage de la faptul că niciunul dintre noi nu suportă pe cineva care are aceleași defecte ca ale lui. Înțeleg furia democrației engleze împotriva a ceea ce ei numesc viciile societății înalte. Gloatele

consideră că beția, prostia și imoralitatea trebuie să le aparțină întru totul, iar dacă vreunul dintre noi se înjosește atât de mult, încalcă teritorii care le aparțin doar lor. Când sârmanul Southwark a ajuns la tribunal pentru divorț, indignarea gloatelor a fost de-a dreptul magnifică. Cu toate astea, nu cred că zece la sută dintre proletari trăiesc o viață așa cum se cuvine.

— Nu sunt de acord nici măcar cu un singur cuvânt din cele spuse de tine și, mai mult decât atât, Harry, sunt sigur că nici tu nu ești.

Lordul Henry își mângâie barba castanie și ascuțită, și lovi vârful ghetei de piele cu bastonul de abanos încrustat.

— Cât de englez mai ești, Basil! E a doua oară când ai făcut această remarcă. Dacă expui o idee unui englez adevărat – ceea ce întotdeauna este necugetat – nici nu-i trece prin cap să se gândească dacă acea idee este adevărată sau falsă. Singurul lucru care i se pare important este faptul că el crede în ea. Ei bine, valoarea unei idei nu are absolut nimic de-a face cu sinceritatea celui care o exprimă. După toate probabilitățile, cu cât omul este mai nesincer, cu atât ideea va fi pur rațională, pentru că, în acest caz, nu va fi influențată nici de dorințele, nici de nevoile și nici de prejudecățile lui. Totuși, nu intenționez să discutăm despre chestiuni politice, sociologie sau metafizică. Îmi plac oamenii mai mult decât principiile, și, mai mult decât orice pe lume, îmi plac oamenii fără principii. Spune-mi mai multe despre domnul Dorian Gray. Îl vezi des?

— În fiecare zi. Nu așa fi fericit dacă nu l-aș vedea în fiecare zi. Îmi e absolut necesară prezența lui.

— Nemaipomenit! Credeam că niciodată nu-ți va păsa de nimic altceva decât de propria-ți artă.

— Acum el este toată arta pentru mine, spuse pictorul cu deplină seriozitate. Uneori mă gândesc, dragă Harry, că nu există decât două perioade cu adevărat importante în istoria lumii. Prima este apariția unui nou mijloc de exprimare în artă, iar a doua este apariția unei noi personalități. Ceea ce a reprezentat pentru venețieni¹ inventarea picturii în ulei, a fost chipul lui

¹ În sistemul succesoral englez, moștenirea revine celui mai în vârstă fiu. (n.tr.)

¹ Giovanni Bellini, Tițian și Giorgione, grup de pictori italieni renumiți în secolul al XVI-lea. (n.tr.)

Antinoul¹ pentru sculptura grecească târzie și va însemna, într-o bună zi, pentru mine chipul lui Dorian Gray. Și asta nu doar pentru că îmi inspiră picturi, ci pentru că îmi inspiră desene și îmi inspiră schițe. Desigur, am făcut toate aceste lucruri. Dar pentru mine el este mult mai mult decât un model sau o sursă de inspirație. Nu-ți voi spune că sunt nemulțumit de ceea ce am făcut până acum pornind de la el sau că frumusețea lui este atât de specială încât nu ar putea fi exprimată prin intermediul artei. Nu există nimic pe lume care să nu poată fi exprimat cu ajutorul artei și știu că tot ceea ce am făcut, de când l-am întâlnit pe Dorian Gray, este tot ce-am creat mai bun în viața mea. Dar într-un fel cu totul staniu – mă vei putea înțelege oare? – personalitatea lui mi-a sugerat o manieră cu totul nouă în artă, o ipostază stilistică total nouă. Văd lucrurile într-un mod diferit, le gândesc diferit. Acum pot recrea viața într-un mod care mai înainte mi se ascundea. „*Un vis al formei într-o epocă a gândirii*” – cine a spus asta? Dar asta a fost Dorian Gray pentru mine. Simpla prezență a acestui băiat – căci îmi pare a fi doar un băiat, deși e trecut de douăzeci și ceva de ani –, simpla lui prezență – ah, înțelegi ce înseamnă? Fără să fie conștient de asta, el definește pentru mine liniile directe ale unei noi școli, o școală care va conține întreaga pasiune a spiritului romantic, întreaga perfecțiune a spiritului de esență grecească. Armonia sufletului și trupului – cât de mult înseamnă asta! Noi, în nebunia noastră, le-am separat și am inventat un realism vulgar, o idealitate goală pe dinăuntru. Harry! Dacă ai știi ce reprezintă Dorian Gray pentru mine! Îți amintești peisajul acela al meu pentru care Agnew mi-a oferit o sumă uriașă de bani și de care n-am vrut să mă despart? E unul dintre cele mai bune lucruri pictate de mine vreodată. De ce? Pentru că în timp ce-l pictam, Dorian Gray îmi era alături. O insesizabilă influență s-a transmis de la el la mine și pentru prima oară în viață am văzut în acel banal colțisor de pădure, minunea pe care am căutat-o mereu și pe care nu am găsit-o niciodată până atunci.

¹ Tânăr foarte frumos, preferat al împăratului Adrian. După ce s-a înecat în Nil, împăratul l-a zeificat și a construit în cinstea lui orașe și monumente, a bătut monede cu chipul său și a pus să i se facă numeroase busturi și statui. (*n.tr.*)

– Basil, dar asta e extraordinar! Trebuie să-l întâlnesc și eu pe Dorian Gray.

Hallward se ridică și începu să se plimbe, în sus și-n jos, prin grădină. După o vreme, se întoarse.

– Harry, spuse el. Pentru mine Dorian Gray este, pur și simplu, o sursă de inspirație artistică. S-ar putea ca tu să nu găsești nimic în el. Eu, însă, găsesc totul în el. Este cu atât mai prezent în opera mea, cu cât nu există nicio imagine a lui acolo. Este o sugestie, așa cum ți-am spus, a unei noi maniere. Îl descopăr în contururile anumitor linii, în frumusețea și subtilitățile anumitor culori. Asta-i tot.

– Și atunci de ce nu-i expui portretul? întrebă lordul Henry.

– Pentru că, fără să vreau, am surprins în portret o anume expresie a acestei stranii idolatrii artistice, despre care, bineînțeles, nu m-am ostenit niciodată să-i pomenesc. Nu știe nimic despre existența ei. Nu va afla niciodată acest lucru. Dar lumea s-ar putea să o bănuiască, și nu vreau să-mi dezgolesc sufletul în fața ochilor prostești și iscoditori ai ei. Inima mea nu va ajunge sub microscopul lor. E prea mult din propria mea ființă în lucrul acela, Harry, prea mult!

– Poeții nu sunt atât de rezervați ca tine. Ei știu foarte bine cât de utilă este pasiunea pentru posibilitatea de a publica o carte. În zilele noastre, o inimă zdrobită se lasă tipărită în ediții nenumărate.

– Îi urăsc pentru asta, strigă Hallward. Artistul trebuie să creeze lucruri frumoase, dar să nu pună în acestea nimic din propria lui viață. Trăim într-o epocă în care oamenii tratează arta de parcă rostul ei ar fi să devină un soi de autobiografie abstractă a frumuseții. Într-o bună zi voi arăta lumii ce înseamnă asta. Din acest motiv lumea nu va vedea niciodată portretul lui Dorian Gray pictat de mine.

– Cred că greșești, Basil, dar nu te voi contrazice. Numai cei rățaciți din punct de vedere intelectual ajung să contrazică. Spune-mi, Dorian Gray ține mult la tine? Pictorul medită câteva clipe.

– Ține la mine, răspuse el după o scurtă pauză. Știi asta. Desigur, îl răsfăț teribil. Simt o plăcere cu totul ciudată în a-i spune lucruri despre care știu bine că-mi va părea rău că i le-am spus. De regulă, el se poartă fermecător; stăm în atelier și vorbim

despre o mulțime de lucruri. Totuși, din când în când, e cumplit de necugetat și pare că-i provoacă o mare plăcere să mă facă să sufăr. În acele momente am impresia, Harry, că mi-am dăruit sufletul cuiva care îl tratează de parcă ar fi o floare de pus la bu-tonieră, o decorație care să-i încante vanitatea, un ornament pen-tru o zi de vară.

— Zilele de vară, Basil, sunt bune să lânchezești, murmură lordul Henry. Poate că te vei plictisi mai repede decât el. E un adevăr care te întristează atunci când cugeți asupra lui, dar nu încape nicio îndoială că Geniul e mai trainic decât Frumusețea. Așa se explică faptul că noi toți facem eforturi enorme astfel încât să ne îmbogățim cât mai temeinic educația. În lupta necruță-toare pentru existență, dorim să ne însușim ceva trainic, și așa se face că ne umplem mintea cu tot soiul de fleacuri și amănun-te, în speranța prostească de a ne păstra locul de astăzi. Omul bine informat — iată idealul omului modern. Iar spiritul omului bine informat este ceva oribil. Este ca un magazin de vechituri, plin de praf și lucruri fără valoare, în care toate sunt supraeva-luate. Cred că tu vei fi primul care te vei plictisi. Într-o bună zi, îți vei privi prietenul și ți se va părea că nu mai merită chiar atât de mult să-l desenezi sau nu-ți vor mai plăcea nuanțele culorilor din obrajii lui, sau vei găsi altceva care să nu-ți mai placă. În si-nea ta, îi vei reproșa amarnic multe lucruri și te vei gândi serios că s-a purtat foarte urât cu tine. La vizita următoare, vei fi com-plet rece și indiferent. Va fi mare păcat, pentru că acest lucru te va schimba mult. Ce mi-ai istorisit tu este o poveste romantică, o poveste romantică despre artă, așa zice, și cel mai rău lucru într-o poveste romantică, oricare ar fi ea, este că ajungi să fii nero-mantic.

— Harry, nu vorbi așa. Câte zile voi avea, personalitatea lui Dorian Gray mă va domina. Nu poți să simți ceea ce simt eu. Ești mult prea nestatornic.

— Vai, dragul meu Basil, tocmai din această cauză îmi dau seama. Cei care rămân fideli cunosc doar latura trivială a iubirii; numai infidelii cunosc tragediile iubirii. Și lordul Henry aprinse un chibrit pe o splendidă cutie de argint, și începu să fumeze o țigară cu un aer afectat și satisfăcut, de parcă ar fi rezumat în-treg sensul lumii într-o singură frază. Se auzi ciripitul vrăbiilor prin frunzele verzi și licioase ale iederei, iar umbrele norilor al-băstrui se alungau una pe alta asemenea rândunecelor pe deasupra

ierbii. Cât de plăcut era în grădină! Și cât de plăcute erau senti-mentele oamenilor! — cu mult mai plăcute decât ideile lor. Așa i se părea. Propriul suflet și pasiunile prietenilor — acestea erau lucruri fascinante în viață. Își imagina, amuzându-se în tăcere, prânzul plicticos pe care îl pierduse stând atât de mult de vorbă cu Basil Hallward. Dacă s-ar fi dus la mătușa lui, cu siguranță l-ar fi întâlnit pe lordul Goodbody și întreaga conversație s-ar fi învârtit în jurul subiectului hrănirii săracilor și necesității con-struirii unor locuințe model. Membrii fiecărei categorii sociale ar fi predicat importanța acelor virtuți de care ei înșiși nu aveau niciun fel de trebuință în propria lor existență. Bogații ar fi vor-bit despre importanța cumpătării, iar leneșii despre demnitatea muncii. Ce minunat că a scăpat de toate astea. În timp ce se gândea la mătușa lui, îi veni pe neașteptate o idee. Se întoarse spre Hallward și spuse:

— Dragul meu, tocmai mi-am adus aminte.

— Ce ți-ai adus aminte, Harry?

— Unde am auzit numele lui Dorian Gray.

— Unde? întrebă Hallward, încruntându-se ușor.

— Nu te încrunta, dragă Basil. L-am auzit la mătușa mea, lady Agatha. Mi-a spus că a descoperit un tânăr minunat, dispus să-i dea o mână de ajutor în East End¹, și că numele lui este Do-rian Gray. Însă, trebuie să recunosc că nu mi-a spus niciodată că ar fi frumos. Femeile nu dau atenție aspectului fizic; sau cel pu-țin femeile bune. Mi-a spus că este foarte muncitor și că are o fi-re admirabilă. Eu mi-am închipuit imediat o făptură cu ochelari și păr lins, plin tot de pistrui și tropăind peste tot cu niște pi-cioare imense. Tare așa vrea să fi știut atunci că ți-e prieten.

— Mă bucur mult că nu ai știut, Harry.

— De ce?

— Nu vreau să-l întâlnesc.

— Nu vrei să-l întâlnesc?

— Nu.

— Domnul Dorian Gray se află în atelier, sir, anunță vale-tul, venind în grădină.

— Acum trebuie să mi-l prezinți, strigă lordul Henry iz-bucnind în râs.

¹ Cel mai sărăcăcios și mizerabil cartier, din partea de răsărit a Londrei. (n.tr.)

Pictorul se întoarse către servitor, care stătea în lumina soarelui clipind repede din ochi.

— Roagă-l pe domnul Gray să mă aștepte, Parker, voi veni imediat. Majordomul se înclină și porni pe alee. Apoi, se uită la lordul Henry și îi spuse:

— Dorian Gray îmi este cel mai drag prieten. E o fire simplă și armonioasă. Mătușa ta a avut perfectă dreptate în tot ceea ce ți-a spus despre el. Nu-l strica. Nu încerca să-l influențezi. Influența ta ar avea urmări dăunătoare. Lumea e mare și în ea trăiesc mulți oameni minunați. Nu-mi lua singura ființă care oferă artei mele farmecul pe care îl are; viața mea ca artist depinde de el. Nu uita, Harry, am încredere în tine. Vorbea foarte rar, și părea că rostește acele cuvinte parcă împotriva voinței lui.

— Ce absurdități îndrugi! zise lordul Henry, zâmbind și, luându-l de braț pe Hallward, în vâri aproape cu sila în casă.

CAPITOLUL II

Când intrară, îl văzură pe Dorian Gray. Era așezat la pian, cu spatele la ei, și răsfoia paginile unui volum din *Scenele din pădure* ale compozitorului Schumann.

— Trebuie să mi le împrumuți și mie, Basil, strigă el. Vreau să le studiez. Sunt absolut încântătoare.

— Depinde de cum ai să pozezi astăzi, Dorian.

— Vai, m-am plictisit să tot pozez, și nu vreau un portret în mărime naturală, răspunse băiatul, balansându-se pe scaunul de la pian, într-un mod răsfățat și iritant. Când îl zări pe lordul Henry, obrații i se înroșiră preț de o clipă. Scuză-mă, Basil, dar nu știam că ești cu cineva.

— El este lordul Henry Wotton, Dorian, un vechi prieten de-al meu de la Oxford. Tocmai îi spuneam ce model excepțional ești, și-acum uite că ai stricat totul.

— Nu mi-ați stricat plăcerea de a vă fi cunoscut, domnule Gray, spuse lordul Henry, pășind spre el și întinzându-și mâna. Mătușa mea mi-a vorbit deseori despre dumneata. Ești unul dintre preferații ei, și, mă tem, una dintre victimele ei.

— Acum sunt pe lista neagră a lui lady Agatha, răspunse Dorian cu o privire de penitență poznașă. Am promis că o însoțesc marțea trecută la un club din Whitechapel¹, și am uitat cu totul. Trebuia să cântăm împreună un duet – ba chiar trei duete, cred. Nu știu ce va avea de spus. Mi-e cumplit de teamă să trec pe la ea.

— O, dar te voi împăca eu cu mătușa mea. Îți e destul de devotată. Și nu prea cred că într-adevăr contează că nu te-ai dus. Probabil că publicul a crezut că este realmente un duet. Când se așază la pian, mătușa mea, lady Agatha, face destul zgomot cât pentru două persoane.

— Este o observație îngrozitoare în ceea ce o privește pe ea și una nu foarte plăcută față de mine, răspunse Dorian, râzând. Lordul Henry se uită la el. Fără îndoială, era remarcabil de frumos, cu buzele lui purpurii, fin curbate, cu privirea albastră, francă, și părul auriu, aspru. Era ceva în înfățișarea lui care te făcea să ai încredere în el pe loc. Avea toată candoarea și puritatea înflăcărată a tinereții. Aveai impresia că s-a menținut intact și nepătat de lume. Nu-i de mirare că Basil Hallward îl adora.

— Sunteți mult prea fermecător pentru a aproba filantropia, domnule Gray – mult prea fermecător. Și lordul Henry se aruncă pe divan, apoi deschise porttigaretul.

În acest timp, pictorul fusese ocupat cu amestecatul culorilor și pregătirea pensulelor. Părea cam îngrijorat, și când auzi ultima remarcă a lordului Henry îi aruncă o privire scurtă, ezită o clipă, iar pe urmă spuse:

— Harry, aș vrea să termin azi tabloul acesta. Crezi că sunt bădăran dacă te rog să pleci? Lordul Henry zâmbi și se uită la Dorian Gray.

— Oare să plec, domnule Gray? întrebă el.

— Vai, vă rog, nu plecați, lord Henry. Din câte observ, Basil este într-unul dintre momentele lui posace azi. Nu-l pot suporta atunci când e posac. În afară de asta, aș vrea să-mi spuneți de ce nu ar trebui să aprob filantropia.

— Nu știu dacă trebuie să vă spun asta, domnule Gray. E un subiect atât de plictisitor, încât ar trebui discutat cu seriozitate. Evident că nu voi pleca tocmai acum, când m-ați rugat să mai rămân. Nu te deranjează prea mult, Basil, nu-i așa? De multe

¹ Alt cartier sărăcăcios din estul Londrei. (n.tr.)

ori mi-ai spus că îți place ca modelele tale să aibă pe cineva cu care să poată pălăvrăgi.

Hallward își mușcă buzele.

— Dacă așa vrea Dorian, desigur, trebuie să rămâi. Capriciile lui sunt lege pentru toată lumea, mai puțin pentru el.

Lordul Henry își luă pălăria și mănușile.

— Ești foarte insistent, dragul meu Basil, dar mi-e teamă că trebuie să plec. Am promis că mă întâlnesc cu cineva la Orleans. La revedere, domnule Gray. Treci pe la mine într-o după-amiază, pe strada Curzon. Mă găsești acasă aproape întotdeauna în jurul orei cinci. Să mă anunți când vrei să vii. Mi-ar părea rău să nu mă găsești acasă.

— Basil, strigă Dorian Gray, dacă lordul Henry Wotton pleacă, plec și eu. Tu nu deschizi niciodată gura când pictezi și e îngrozitor de plictisitor să stau pe platforma aceasta și să mă chinui să arăt bine. Roagă-l să stea. Insist.

— Rămâi, Harry, pentru a-i face pe plac lui Dorian, dar și mie, spuse Hallward privind concentrat tabloul. Așa este, nu vorbesc niciodată când lucrez și nici nu ascult ce spun alții; probabil că e îngrozitor de plictisitor pentru nefericitele modele care îmi pozează. Te rog mult să rămâi.

— Dar cum rămâne cu omul care mă așteaptă la Orleans?

Pictorul râse.

— Nu cred că e vreo problemă. Ia loc, Harry, te rog încă o dată. Și acum, Dorian, urcă-te pe platformă, nu te mișca prea mult și nu da importanță vorbelor lordului Henry. Are o influență proastă asupra tuturor prietenilor săi – eu sunt singura excepție.

Dorian Gray se urcă pe platformă, cu aerul unui tânăr martir grec și făcu o mică *moue*¹ către lordul Henry, față de care începuse să simtă o oarecare simpatie. Era atât de diferit de Basil. Se aflau într-un contrast încântător. Și avea o voce atât de minunată. După câteva clipe îi spuse:

— Lord Henry, chiar ai o influență proastă asupra celorlalți? Atât de proastă cum spune Basil?

— Nu există influență pozitivă, domnule Gray. Orice tip de influență este imorală – imorală din punct de vedere științific.

— De ce?

— Pentru că a influența pe cineva înseamnă a-i dărui propriul tău suflet. Cel influențat nu mai are propriile gânduri și nu mai e mistuit de patimile sale firești. Pentru el virtuțile nu mai sunt reale. Păcatele, dacă există într-adevăr păcate, devin lucruri de împrumut. Un asemenea om devine ecoul muzicii altcuiva, un actor care interpretează un rol ce nu a fost scris pentru el. Scopul vieții e dezvoltarea sinelui. Împlinirea desăvârșită a propriului sine – iată sensul existenței, pe pământ, a fiecăruia dintre noi. În zilele noastre, oamenii se tem de ei înșiși. Au uitat de suprema datorie, datoria față de sine însuși.

Bineînțeles că oamenii au suflete caritabile. Îi hrănesc pe cei flămânzi și-i îmbracă pe cerșetori. Dar propriile lor suflete sunt flămânde și dezgolite. Ne lipsește curajul. Poate că nu l-am avut niciodată. Teroarea de societate, care stă la baza moravurilor, spaima de Dumnezeu, care constituie secretul religiei – acestea sunt cele două lucruri care ne guvernează. Și cu toate astea...

— Întoarce doar puțin capul mai la dreapta, Dorian, așa, ca un băiat cumsecade, spuse pictorul, cufundat în lucrarea sa și conștient doar de faptul că pe chipul tânărului apăruse o expresie cum nu mai observase niciodată până atunci pe fața lui.

— Și totuși, continuă lordul Henry, cu vocea sa joasă, muzicală, și fluturându-și mâna grațios, ce-i fusese întotdeauna caracteristic, încă de pe vremea zilelor petrecute la Colegiul Eton, și totuși sunt de părere că, dacă un singur om și-ar trăi viața din plin, dacă ar da glas fiecărei simțiri, dacă și-ar exprima fiecare gând și ar acorda conținut real fiecărui vis – cred că omenirea ar căpăta un imbold de bucurie, încât am reuși să dăm uitării toate maladiile epocii medievale și ne-am întoarce la idealul elen – la ceva poate chiar mai frumos, mai bogat decât idealul elen. Dar până și cel mai curajos om dintre noi se teme de el însuși. Mutilarea sălbaticilor își are tragicul supraviețuitor în negarea de sine care ne copleșește și ne întunecă viețile. Suntem pedepsiți pentru toate aceste refuzuri. Fiecare pornire pe care ne străduim să o înăbușim, ni se fixează în minte și ne otrăvește. Trupul păcătuiește o dată și atunci a terminat cu păcatul, căci acțiunea este un mod de purificare. Nu mai rămâne nimic în urmă, ci doar amintirea unei plăceri sau desfătarea unui regret. Singura modalitate prin care poți scăpa de o tentație este

¹ „Mutră“ (fr. în original). (n.tr.)